

Nr 1074

Av fru Nettelbrandt och herr Hamrin i Kalmar, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 65, angående anslag till klass- och ämneslärarutbildning m. m. för budgetåret 1968/69.

(Lika lydande med motion nr 837 i Första kammaren)

Enligt tidigare av riksdagen fattat beslut skall i samband med den nya lärarutbildningen för klasslärare och ämneslärare vissa skolenheter inom det allmänna skolväsendet ställas till lärarhögskolornas förfogande för bl. a. försöks- och demonstrationsverksamhet. I sådan kommun skall kunna inrättas särskilda lärartjänster med förordnande för bestämd tid, 6 år (Up-tjänster), att fullgöra tjänstgöring vid skolenheten.

I proposition till årets riksdag (nr 65) angående anslag till klass- och ämneslärarutbildning m. m. för budgetåret 1968/69 har medel äskats för bl. a. Up-tjänster. Underlaget för propositionen är det omfattande utredningsarbete som sedan beslutet 1967 utförts i skolöverstyrelsens regi. Överstyrelsen överlämnade sålunda den 7 juni 1967 förslag till timplan m. m. för klasslärarutbildningen och den 4 oktober framställning om anslag för lärarhögskolor och folkskoleseminarier för nästa budgetår. En särskilt tillkallad expertgrupp har utformat förslag för lärarhögskolornas del angående lokalprogram, behov av personal och utrustning, förläggning av försöks- och demonstrationsverksamhet m. m. Departementschefen föreslår inrättande av 48 sådana Up-tjänster för övningslärare. Under hänvisning till vad som förutsattes vid de överläggningar med personalorganisationerna, som föregick 1967 års proposition om reformerad lärarutbildning, är departementschefen inte beredd att tillstyrka medel till tjänster som övningslärare för tjänstgöring annat än på grundskolans högstadium och på det gymnasiala stadiet.

Departementschefen frångår härvid på en viktig punkt skolöverstyrelsens förslag till Konungen i skrivelse den 7 december 1967. Även om överstyrelsen ansåg det vara av värde att Up-tjänster också borde inrättas för ämneslärarutbildningen, ansåg överstyrelsen inte att behovet vore av sådan räckvidd att Up-tjänster i övningsämnen borde inrättas även vid gymnasium och fackskola. Skolöverstyrelsen förordade främst att tjänsterna i övningsämnen inrättades på mellanstadiet, då lärarkandidaterna genom den verk-

samhet som bedrevs av lärarna med Up-tjänster komme i kontakt inte endast med klasslärares undervisning utan även med fackutbildad övningslärares undervisning i dessa ämnen på låg- och mellanstadiet. Integreringen av undervisningen i läroämnena och övningsämnena behövde enligt skolöverstyrelsens mening uppmärksammas såväl när klassläraren ensam undervisade i dessa ämnen som när klasslärare och övningslärare skulle samverka för en sådan integration. Överstyrelsen framförde sålunda starka pedagogiska motiv för att ifrågavarande tjänster inrättades i första hand på mellanstadiet. Ett beaktande av skolöverstyrelsens förslag skulle ge möjlighet till Up-tjänster på samtliga platser med lärarhögskola. Departementschefens förslag anser vi innebär en svärförsvärbar standardsänkning av lärarutbildningen i övningsämnena på grundskolans låg- och mellanstadium, något som inte Up-lärartjänsterna på högstadiet och i gymnasiet kan kompensera.

Skolöverstyrelsen motiverade sitt krav med att undervisningen i övningsämnena har direkt betydelse för klasslärarutbildningen. Lärarkandidaterna skall där utbildas för att själva undervisa i teckning, musik och gymnastik. De bör därför komma i kontakt med inte endast klasslärares undervisning i de nämnda tre ämnena utan även med fackutbildade övningslärares undervisning i dessa ämnen på låg- och mellanstadierna. Man anser också att integreringen av undervisningen i läroämnena och övningsämnena behöver uppmärksammas såväl när klasslärare ensam undervisar i dessa ämnen som när klasslärare och övningslärare skall samverka för sådan integration.

Undervisning på mellanstadiet i övningsämnena bedrivs nu i betydande utsträckning av fackutbildade övningslärare. Inrättas Up-tjänster för övningslärare enbart på högstadiet och gymnasiet föreligger — främst på orter med fullständig lärarhögskola — risk för att dessa lärare i stor utsträckning söker sig ifrån mellanstadiet till Up-tjänsterna. Mellanstadiet skulle därmed undandras värdefull fackutbildad arbetskraft.

Eftersom departementschefen åberopar sig på överläggningar med personalorganisationerna beträffande tjänsteorganisationen har vi varit i kontakt med TCO:s statstjänstemannasektion i frågan. Det har meddelats att i den organisationspromemoria som låg till grund för förhandlingarna saknas upplysningar om den av departementschefen föreslagna tjänsteorganisationen för övningslärare vid försöks- och demonstrationsskolorna. I de muntliga redogörelser som departementets företrädare enligt uppgift lämnat i anslutning till framläggandet av organisationspromemorian har klagande besked beträffande tjänsteorganisationens enskildheter icke lämnats.

Vi föreslår sålunda att riksdagen beslutar i enlighet med skolöverstyrelsens förslag vad gäller Up-tjänster för övningslärare på grundskolans låg- och mellanstadium. Kostnaderna för dessa 72 tjänster kan beräknas till 1,07 milj. kronor. Härifrån måste dock dras ca 300 000 kronor — kostnader som beräknas uppkomma genom att lärarkandidaters praktik och auskulta-

tion måste förläggas hos särskilt arvoderade handledare. Denna summa inbesparas om de föreslagna tjänsterna inrättas.

Med hänvisning till vad vi sålunda anfört hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta,

1. att inrätta 72 Up-tjänster för övningslärare för tjänstgöring på grundskolans låg- och mellanstadium,

2. att anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 700 000 kronor förhöjt förslagsanslag om 15 700 000 kronor till den praktiska lärarutbildningen under anslagen till bidrag till driften av grundskolor m. m. resp. kommunala gymnasiala skolor.

Stockholm den 2 april 1968

Cecilia Nettelbrandt (fp)

Mac P. Hamrin (fp)

i Kalmar
